

Sociale cognitie en taal in patiënten met een glioom: gevoelens in woorden vatten?

Gepubliceerd: 28-06-2023 Laatste bijgewerkt: 07-04-2024

Primair doel: de invloed van taalstoornissen op sociale cognitie (emotieherkenning, Theory of Mind (ToM) en affectieve empathie), in kaart brengen bij patiënten met (vermoedelijke) gliomen. Secundaire doelen: 1) bepalen of patiënten met gliomen...

Ethische beoordeling	Goedgekeurd WMO
Status	Werving nog niet gestart
Type aandoening	Zenuwstelselneoplasmata maligne en niet-gespecificeerd NEG
Onderzoekstype	Observationeel onderzoek, zonder invasieve metingen

Samenvatting

ID

NL-OMON53289

Bron

ToetsingOnline

Verkorte titel

Sociale cognitie en taal in patiënten met een glioom

Aandoening

- Zenuwstelselneoplasmata maligne en niet-gespecificeerd NEG

Synoniemen aandoening

glioom, hersentumor

Betreft onderzoek met

Mensen

Ondersteuning

Primaire sponsor: Universitair Medisch Centrum Groningen

Overige ondersteuning: Ministerie van OC&W, BCN (Research School of Behavioural and Cognitive Neurosciences) Seed Grant

Onderzoeksproduct en/of interventie

Trefwoord: glioom, sociale cognitie, taal

Uitkomstmaten

Primaire uitkomstmaten

De primaire uitkomstparameter is de invloed van taalstoornissen op sociale cognitie (emotieherkenning, ToM en affectieve empathie). Een lineaire regressieanalyse zal worden gebruikt om vast te stellen of de prestaties op een samengestelde maat voor sociale cognitie (gebaseerd op de drie sociaal-cognitieve processen, d.w.z. emotieherkenning, Theory of Mind en affectieve empathie) kunnen worden voorspeld met de prestaties op taaltests.

Tests voor sociale cognitie:

- * The Ekman 60 faces test of the Facial Expressions of Emotion Stimuli and

Tests (FEEST)

- * Cartoons test
- * Shortened version of the Faux Pas test

Tests voor taal:

- * Categorie and letter fluency
- * Boston benoemtaak
- * ScreeLing
- * SAN test begrip van zinnen

Secundaire uitkomstmaten

Maten voor spontane taal en algemeen taalvermogen:

- * The Cookie Theft Picture Test
- * Story telling (Fairy Tale and Christmas story)
- * QuEST-NL

Vragenlijsten voor sociale vaardigheden en interactie, af te nemen bij patiënten en naasten

- * Interpersonal Reactivity Index (IRI)
- * Dysexecutive Questionnaire (DEX)
- * Couples Satisfaction Index (CSI)

Overige onderzoeksvariabelen:

Demografische gegevens (waaronder leeftijd, geslacht en opleidingsniveau) en informatie over tumorkenmerken (classificatie van tumortype, tumorlocatie, moleculaire mutaties) zullen worden verkregen uit de medische verslagen van de patiënt. Voorts zullen de algemene cognitieve vaardigheden worden gemeten met behulp van de volgende tests, zodat kan worden gecontroleerd of er sprake is van ernstige cognitieve stoornissen die de prestaties op tests voor sociale cognitie en taal kunnen beïnvloeden.

Maten voor algemene cognitie:

- * Rivermead Behavioral Memory Test (RBMT)
- * Rule shift cards tests van de BADS

Toelichting onderzoek

Achtergrond van het onderzoek

Patiënten met een glioom lijden vaak aan een lagere levenskwaliteit en problemen in sociale interacties na de diagnose. Twee cognitieve processen zijn cruciaal voor het onderhouden van gezonde sociale relaties en interactie met anderen: sociale cognitie en taal. Sociale cognitie is het vermogen om mentale en emotionele toestanden te herkennen, te interpreteren en adequaat te reageren in sociale situaties.

Sociale cognitie en taal zijn afzonderlijke cognitieve functies die op verschillende manieren kunnen worden beïnvloed bij patiënten met hersenletsel. Ook worden verschillende neuropsychologische testen gebruikt om beide processen in kaart te brengen. Er blijkt echter een zekere overlap te bestaan tussen sociale cognitie en taal. Adequaat reageren in sociale situaties vereist zowel verbale als non-verbale communicatie en om gevoelens, gedachten en intenties over te brengen gebruiken mensen vaak taal. Dat wil zeggen dat verbale communicatie deel uitmaakt van een symbolisch systeem dat sociale interactie mogelijk maakt. Daarom lijken taalvaardigheden belangrijk te zijn voor sociale cognitie.

Uit eerder onderzoek blijkt dat taal vaak verstoord is bij volwassen patiënten met een glioom. Belangrijk is dat recent bewijs suggereert dat ook de sociale cognitie in deze patiëntengroep verstoord kan zijn. Er is echter geen onderzoek gedaan naar de invloed van taalstoornissen op sociale cognitie bij patiënten met een glioom. Meer kennis over de invloed van taalproblemen op sociale cognitie, zal de diagnostiek verbeteren. Uiteindelijk zal dit leiden tot betere, op maat gesneden behandelingen voor deze problemen die het dagelijks functioneren negatief beïnvloeden.

Doel van het onderzoek

Primair doel: de invloed van taalstoornissen op sociale cognitie (emotieherkenning, Theory of Mind (ToM) en affectieve empathie), in kaart brengen bij patiënten met (vermoedelijke) gliomen.

Secundaire doelen:

- 1) bepalen of patiënten met gliomen stoornissen vertonen in verschillende aspecten van sociale cognitie, d.w.z. emotieherkenning, ToM, empathie en inzicht in eigen functioneren;
- 2) specifieke taalstoornissen beoordelen door te kijken naar item-niveau kenmerken van taaltaken (bijv. analyses van woord eigenschappen van vloeiendheidstaken, fouten tijdens het benoemen van objecten of spontane spraak);
- 3) te bepalen welke tumor kenmerken (laag- of hooggradig, genetische mutatie,

tumor locatie en volume) geassocieerd zijn met verschillende aspecten van taal en sociale cognitie.

Onderzoeksopzet

Cross-sectioneel onderzoek.

Inschatting van belasting en risico

Voor de patiënten met een laaggradig glioom die geopereerd moeten worden, is een pre-operatief NPO onderdeel van de standaard klinische zorg. In het kader van dit onderzoek worden vijf testen toegevoegd aan dat NPO, voor de patiënten met een hooggradig glioom is het gehele NPO, van maximaal drie uur, een toevoeging in het kader van dit onderzoek.

Een NPO kan vermoeiend zijn voor patiënten. Daarom krijgen patiënten de mogelijkheid pauzes te nemen en kan het onderzoek in twee keer worden afgenomen. Tevens worden afspraken zoveel mogelijk gepland op dagen dat patiënten al in het ziekenhuis moeten zijn. Een ervaren neuropsycholoog het onderzoek superviseren, waarbij energetische status en welzijn van de patiënten zorgvuldig wordt gemonitord. Op de afdeling Neuropsychologie van het UMCG is jarenlange expertise in huis m.b.t. neuropsychologisch onderzoek in diverse neurologische patiëntgroepen, waaronder patiënten met een hersentumor. De ervaring leert dat een NPO van maximaal drie uur voor de meeste patiënten haalbaar is, zonder negatieve gevolgen.

Contactpersonen

Publiek

Universitair Medisch Centrum Groningen

Hanzeplein 1
Groningen 9700RB
NL

Wetenschappelijk

Universitair Medisch Centrum Groningen

Hanzeplein 1
Groningen 9700RB
NL

Locaties

Landen waar het onderzoek wordt uitgevoerd

Netherlands

Deelname eisen

Leeftijd

Volwassenen (18-64 jaar)

65 jaar en ouder

Belangrijkste voorwaarden om deel te mogen nemen (Inclusiecriteria)

- Patiënt met een (verdenking op een) glioom, laag- of hooggradig.
- Leeftijd 18 jaar of ouder
- Voldoende beheersing van de Nederlandse taal
- Patiënt dient in staat te zijn de instructies van het neuropsychologisch onderzoek te begrijpen en mentaal en fysiek het onderzoek vol te kunnen houden; dit zal beoordeeld worden in overleg tussen behandelend arts (neurochirurg) en onderzoeker (neuropsycholoog).

Belangrijkste redenen om niet deel te kunnen nemen (Exclusiecriteria)

- Neurodegeneratieve aandoeningen of ernstige psychiatrische stoornissen (waaronder verslaving)
- Ernstige andere medische aandoeningen of een fysiek onvermogen waardoor patiënten niet naar het ziekenhuis kunnen komen
- Patiënten die een spoed-craniotomie moeten ondergaan

Onderzoeksopzet

Opzet

Type: Observationeel onderzoek, zonder invasieve metingen

Blinding:	Open / niet geblindeerd
Controle:	Geen controle groep
Doel:	Diagnostiek

Deelname

Nederland	
Status:	Werving nog niet gestart
(Verwachte) startdatum:	01-06-2023
Aantal proefpersonen:	60
Type:	Verwachte startdatum

Ethische beoordeling

Goedgekeurd WMO	
Datum:	28-06-2023
Soort:	Eerste indiening
Toetsingscommissie:	METC Universitair Medisch Centrum Groningen (Groningen)

Registraties

Opgevolgd door onderstaande (mogelijk meer actuele) registratie

Geen registraties gevonden.

Andere (mogelijk minder actuele) registraties in dit register

Geen registraties gevonden.

In overige registers

Register	ID
ClinicalTrials.gov	NCT05764460
CCMO	NL83778.042.23